

ח. ומהלכים בשבילי הרשות עד שתירד רביעה שניה, כלומר: שדות תבואה לאחר שאספו את התבואה בניסן, ועד זמן הזריעה שהוא כשיורד הגשם בפעם השניה ב"ז במרחשון, נוהגים בעלי השדות להרשות לקצר את הדרך דרך שדותיהם, שהרי ריקה היא מתבואה, והתנה יהושע, שיהא מותר לעשות כן, אף שאין ידוע שבעלי השדות הרשו את הרבים לילך בשדותיהם.

ט. ומסתלקין לצידי הדרכים מפני יתירות הדרכים, כלומר: בימות החמה מתיבש הטיט שבדרכים, ונעשה מקום דריסת רגלי אדם ובהמה שהילכו שם בחורף — כיתידות שקשה להלך עליהם, ומותר לנטות מן הדרך וללכת בשדות הסמוכות לדרך הסלולה, ואפילו שיש תבואה בשדות.

י. והתועה בין הכרמים, מפסיג ועולה מפסיג ויורד, כלומר: מנתק את הזמורות המעכבות

אותו, ועולה או יורד עד שמוצא את הדרך.⁽³⁾

יא. (4) ומת מצוה קונה את מקומו שנפל בו ומת — להיקבר שם, ואין בעל השדה מעכב עליו.

מכאן ואילך מבארת הגמרא את תקנות יהושע:

א. שיהו מרעין בחורשין:

אמר רב פפא: לא אמרן שמותר להרעות בהמתו ביער של אחרים, אלא להרעות בהמה דקה ביער גסה [יער של אילנות], כי היא אינה מזיקה את האילנות, אבל בהמה דקה ביער דקה, ובהמה גסה ביער גסה שהיא מכלה את האילנות, וכל שכן בהמה גסה ביער דקה, דלא.⁽⁵⁾

יעמיד הספינות".

והראב"ד ז"ל פירש: שלא יפרוס קלע לצוד, ויעמיד ספינה של ציידין שנושאים בו הקלע, וזה נראה יותר נכון.

3. כתב הרשב"א בשם הראב"ד, ואף על גב דאמרינן "אסור להציל עצמו בממון חברו", הני מילי בחינם, אבל על מנת שיתן לו דמים, מותר, שאין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש, וכן כתב המאירי.

וכתב על זה הרשב"א, שלולי דברי הראב"ד היה אומר שכל תקנות אלו בלי נתינת דמים הם, שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ, ואילו היה צריך ליתן דמים, אין צורך בתקנת יהושע, והרי אף בלי תקנה כך הוא הדין, ועוד שאילו היה צריך ליתן דמים, היה כתוב כן במפורש וכמו שמצינו במקומות אחרים, ראה שם; וכן הביא

ב"שיטה מקובצת" בשם הרמ"ה, שאין צריך ליתן דמים בכל תקנות יהושע, מלבד במעין היוצא בתחילה כמבואר בגמרא. ויש לדקדק בלשון רש"י, שגבי "ומסתלקין לצידי הדרכים", כתב: "הפקיר לכל אדם", ולא הזכיר לשון זו בשאר התקנות.

4. בעמוד ב מקשה הגמרא, למה אמר "עשרה תנאין", כאשר הם אחד עשר תנאים.

5. נתבאר על פי רש"י.

והמאירי הביא שני פירושים:

האחד: יער גסה, הוא יער גדול ומסובך עד להרבה, שאין ההיזק ניכר בו כל כך.

השני: יער גסה: אילנותיה גסין, ויער דקה: אילנותיה דקין.

וב"שיטה מקובצת" כתב על זה, שרבינו